

ОММА

Андреевська

ОЗРА

ноєзі 1967а.

Emma Andiyevska

**B A Z A A R**

Poetry

Munich  
1967

Емма Андієвська

БАЗАР

ПОЕЗІЇ

**diasporiana.org.ua**

МІОНХЕН

1967

**Мистецьке оформлення Якова Гніздовського**

**Druck: „Biblos“, G.m.b.H. München 13, Heftstr. 50-52**

## БАЗАР НА МЕЖІ СНУ

(Поєма)

Весь — від китів до попелиць,  
З усіх полиць, з найменших шпарок  
Товстим вогнем горлянку шпарить:  
«О, виглядом не помились!»  
Струмують душі й з-під поли.  
Завинувсь в кокон красвид.  
Кліткують плоть, нутро і вид.  
Пльоткують — лико з лиць у кадовб.  
О леле, видмухом — чекати,  
О леле, полиском — вщухати,  
По вінця в присмерк попелиць?  
Дороги інші пролились  
Обабіч галасу й хули,  
Де в сонця світловій калощі  
Добро і зло до брів полощуть,  
Щоб сходив присок з зайвих спрощень.  
У вусі — помідорна проща  
Розпростує плащі і площі.  
Дідок краечком неба дига:  
«Диво мое юродиве,  
Та куди ж ти дивишся?»  
В роти і пащі літо ллють  
(Зір жабуринням рознесло),  
Одне лице об'єднує два тіла.  
Гляди, базар ударить з тилу,

Оновиться з багна і пилу —  
Не винесеш і голови.  
Базар клітина ясновидь.  
Базар незримих перевершив  
І дивиться через рукав:  
Над глечиками з молока  
Пливе сновидь плакучий вершник  
В пошитім піджаку з легень,  
Цибатий грім за ним іде,  
Джмеля притисши до грудей.  
Все небо в потрухах.  
«Розруха!» — волають ридма.  
Рев і регіт. —  
«Лови, лови!» — лукавства крілик  
Відкрив стіну всевиддя з крелі  
(О, прірва остаточних скреслень!) —  
Війнуло холодком і хлором —  
Базар метрові дрофи вкрили.  
Повз ятки, повз світи сідух  
Летить вогнеступальний дух.  
Базар морське підводить вухо.  
Під жовті вибухи задухи  
Під парасольки плинний дах  
В'їжджає лінощів підвода  
(Розвиднилось на всю губу).  
Базар підшови погубив  
Від світлоносної ходи...  
Щавлеву гриву грім підводить,  
Щоб воском зір, і в попіл вади —  
Нехай крізь вату слух приваблять  
У вилив проміжної мови.  
Безмежність — мозку довгі милі.  
Медузну дійсність спалах меле

В сліпучу нерухомисть мальви  
(Не зупиняйся, живцем бо спалять!).  
З кісток на світ вирує піна.  
Базар занурив в серце палець  
І творить трепетне із пилу:  
Зі скойки виникають леви:  
Несуть за кільця довге око —  
Для скрині сну справляють віко.  
Снують жовтки через провалля.  
Копита, лапи жужмом валять,  
Тіла струмують, охри вилив  
(На людство світову облаву  
Сипнуло зі шкільної лави) —  
Базар горлянку чорним лосем —  
В нутро світанків, в тиші злам  
Буття тримають на вузлах,  
Аж юродивий за юрбою  
Із пазухи себе виймає:  
«Нехай охайністю облають,  
Назавжди весь до дна тобою,  
У невагомисть, в невігойність,  
Язик, що обернувся гіпсом,  
Прийми засліпленого гостя!»  
Базар летить і в леті гусне.  
Фугасом гасять плоть і душу,  
Зозульні друзки сну додавши.  
Базар свідомість кренделює:  
Там — спалах сну, там — деревію,  
Там смажать пиріжок в олії,  
Перекупки на світ волають.  
Хто їде звуком, хто — волами,  
І душу з тіла крик виламує.  
Крізь високосні башти жому

(Базар весь приском напружинивсь  
І просторікує ножами)  
Якийсь голісінський віщун  
Утробою в трубу віща:  
«О дійсности оманне дійство,  
Тобі по вуха весь віддамся!  
Всю душу, помисли — доценту.  
Всю пам'ять — дошками, дощами.  
О вихор невимовний щему,  
О радосте, хрящами щит,  
Віками в помислах ляци!»



## БАЗАРЕ, ТИ?

(По ема)

Спорідненість: зі сну споруд  
Споруджено волове чудо.  
В закутини душевні чути —  
Крізь натяки, із роду в рід,  
Пекельний, ніжний, — ніжок ряд  
Відсвічують на видноколі,  
Так унедійснивши довкілля,  
Що помацки душа і тіло.  
Базар, не знав тебе ніколи,  
Не знав, що ти з усіх околиць,  
З усіх клітин, зі сну, з окарин,  
О світе мій блаженно-карний,  
Розкраяний від голосінь,  
У віддиху рядном осів  
Й родовища ридальні ласки,  
Що з пучок бульбашками луска, —  
Тверезість — вітром, розсуд — вплав,  
Вогнем вигнать розколисав.  
Спорідненість: небес осу  
Ведуть на срібнім мотузку.  
Базар, моя єдина доле,  
З твого вселенського подолу  
Подоланий долаю прах.  
Базар, суніці на устах,  
Наставнику Страшного Суду,

З плечей не крила, а мости,  
О, як тебе губами чути,  
Весь чатувальник, Боже чадо,  
З мечем у хащах самоти!  
Смерчем зі шкіри пророста,  
Базаре, весь тобі свіча,  
Весь пригорща! З золи свічад  
Гріхи всі кров'ю відпуцу,  
Хай паросток ребром в очу,  
Сліпучий сніп, що ріки рие!  
Базаре, мій утробний раю,  
О, мозок, що потоп уроїв,  
Весь воскресальним по дощі,  
Нечуваним ніде ніколи,  
Що втілилось — і все навколо  
По вуха: «Ти!» — лернейське чудо,  
О як тебе губами чути!  
Базар крізь заграву чуття  
Буття і небуття мірило —  
Вогненну губку вставив в груди  
(О радости рухомі руди!),  
Так дніло, що душа вмирала.  
Базар, блаженство окаянне,  
У вигуках, як в чорних плямах,  
Що демон здибив полуденний  
(Увесь суцільна віддаль, зміна),  
По горло весь в твоїй долоні!  
І як тебе в рослинне мінить,  
Де серце й розум по коліна!  
Тобою вдавнений в бездоння,  
О диво, видовжене в думку,  
Задимлене, глухе, єдине...  
Прощально молодик надії

Продовжить світлові надії —  
Базар зі світу, ніби з ванни,  
Розлігшись задом наперед,  
Плачу гойдає очерет.  
Спорідненість: плече в плече  
Тече початком всіх речей.  
Віщує щастя на весь віддих,  
Горить в верейках жовта вата —  
Конини конопляний витвір.  
Світ в баклажанних оболоках.  
Крізь мокрий морок переляку  
Світає бильце богозвуку:  
В урочищі душі по лікті  
Вирубують сумління з м'ясом —  
Невтільному теслюють місце.  
Підставив розум, груди: Натє! —  
Сокирами рослинний натиск.  
Наврочено: вируй довіку  
З амеб до богочоловіка.  
З усіх подоб, із втілень, видів  
У скійку світла дійство мостять  
(О дійсностє, із мосту в воду!)  
Тьмі щеплять помідорну ноту  
По краплі, по ковтку, по нитці.  
І тільки стільники в повіках:  
«Базаре, ти?»

## БАЗАР — ПОРУЧ І ОСТОРОНЬ

(По ема)

Від свята відсвіти ідуть:  
«Ти справді ти, ти дійсно тут?»  
Щоб ні ступити, ні пройти:  
«Жерун буття, обітниць пуп,  
У пута — низ і висоту!»  
Крізь помахи, слова, літа  
Глухих падінь, лунких літань, —  
Вузлом із осетра і ножиць —  
І світ навпіл: молюска ніжність  
Струмка легеню в попіл нищить,  
Щоб поверхом рослинним нижче  
Спокутувать кулясту множність:  
«Сточили хмару хробаки,  
Краплину видовжу в ріку!» —  
І до стеблистої щоки  
Жучок протоку приточив  
Так м'яко, що ніхто й не зчувсь.  
Погоди плавальний міхур  
Ліг відпочити на мохи.  
Одбігши вух і личаків,  
Зорю везуть на слимаку —  
Мчать спалахи на патиках.  
Забувши циркулі і межі,  
В патьоках тіста і в молозиві  
Базар на боці бабок множить,

Стіну піднявши за волосся.  
«Ти справді ти, чи так здалося?»  
В зелену лутку з лотоків  
Являють хлястик пелюстка.  
Забувши первородний темп  
(Що діялося на мостах!),  
Грозою агрусовий тинк —  
Задухи помсту й тісноти, —  
Пласти природи пролистав,  
Ластами ляпаючи з тумб:  
«Ти справді ти, ти дійсно тут?» —  
Щоб просвітами німоти:  
«Не та хода, не та мета!»  
Із пісні вирвано мотив,  
Що коней колобком меге.  
Не зупинити те, що коїться.  
Потоп? І до води звикають.  
Метилловими язиками  
Базар від себе відрікається:  
«Нехай заказано законом,  
І з-під замка нутро докину». —  
Жмутами м'ясо рве зі спини:  
«Ти дійсно ти, чи тільки спомин?»  
На купу розум, тіло, пам'ять, —  
Нехай на перехрестях палять,  
Новою плоттю вдягне подмух  
Із попелу, ікрою спрощень  
Воскресши на очах зі споду:  
«Стіна — стіни зазнає спротиву!» —  
Й ніде нікому не в кунах,  
Що, виживши, живцем кона,  
З очей прозорі халабуди...  
Стоїть пейзаж, налитий в бутлі —

Двигтять рослинні ринки збуту.  
Набік молочну плівку будня —  
Й комахокрильний всесвіт дудлять.  
На обрії в чохлах майбутнє.  
Каркаси, полум'я хребти,  
Що з хрустом з місяця ростуть,  
Базар по каннах розметав:  
«Нехай в наперстку зорі сплять,  
Нема напарника літять,  
Самі папуші і осли!» —  
Буття із діжки — питуном,  
Весь мерехтом — і потонув.  
Озерні лепехи посла  
На лапах спомин пронесли,  
Надсипавши в росу паслін, —  
Й по той бік. Тільки вогкий слід.  
Кривою в кровоносну гру  
По серце, по колодки вгруз —  
Сліпучістю білків і гроз,  
Назавжди, так увесь нараз,  
Від світлоносної зарази  
Безсилий глузд, золою розум,  
В сліпі кути ковтком розносить,  
Зустрів — і захлинувся навстіж:  
«Ти здійснення чи слуху витвір?»  
Огуддя гублячи і первні  
(Надмірну проявивши ревність,  
Зворотного домчали рівня),  
На паляницю — Суд Страшний —  
Летять на дудці хирляки.  
Розтявши душу, дух левад  
М'яку виделку вилива —  
Звиса з виделки голова:

Веде на царство половин,  
Де гусінь губкою з трави  
Здіймає міхи воскові  
В світі зернин і заковик,  
Де кущ-хижак, глибин тварина,  
Весь мацальця, іде по ринві  
І покришкою трощить ранок.  
Завинувшия склом від реву,  
Назавжди узаконив зриви,  
Що в навіженість наріка...  
Хоч як тебе я не зрікавсь,  
Базаре, ти з усіх лукавств,  
Із вироку, із кости й крові  
Відкраяний (і крицю кривдять),  
Із розчинів, як нетля з пам'яті,  
Навіки в застінки — злопам'ятний,  
У піжмурки, у навтьоки....  
Зелені плями на руках.  
Рай цвіркуновий на жовтку  
На капустяному листку  
На похваті у холодку.  
Збіговисько лопатекрилих,  
Ластатих вій, обрубки вимірів,  
Розплесканих пластами вимерлих  
В таке завершення світів,  
Що тільки присмерком світать,  
По той бік світла й сліпоти.

## КРИВА З БАЗАРІВ СТРАШНОГО СУДУ

(По ема)

Все верещало, в дудки дмухало,  
Вздовж помислів клубками їхало —  
Крізь люстри нюху мчали віхоли:  
Являли суть речей уперше —  
Свідомість — глибше, зором — ширше.  
Підперши небо, коні в лялечках  
Глухих віків на слух віддалені  
(Щоб відстанню, щоб нероздільно).  
Крізь ребра дріжджі гнало дошками  
(Вганяло й краевид в задишку) —  
Зникали втілення невдалі  
І тільки де-не-де, мов спалах.  
Дощило каганці додолу —  
Невмістний зміст предмети дужав;  
Підводились живі й задушені,  
Повітря тисли, тістом довшали, —  
І підступом (о поступ дужих!)  
Ішов Язик, чавив підощвами  
Тіла — сферичні і поздовжні,  
І подушками водяними  
Слідом сліди, щоб не здувало.  
Ішов Язик, як простирало  
Надрубане, що все стирало.  
Текло і хряскало від стулок:  
У пітьмі ляпало, листало,



Ніяк не обернувшись сталим. —  
Частини світу проростали.  
Де сутністю подобу змило, —  
Розбризкавши сиру палітру, —  
Мов кишку, бульбашками вітер  
Напхали: «Хай озоном зветься  
Все те, що в чвал, несамовите,  
В тісних подобах зимувати  
Це тільки плач і сумовитість». —  
І вже нутром, як оком, видно:  
Де мороку драглисте тіло  
Над головами просвистіло  
Й людей — в копиці, лунки, яруси, —  
М'ясисті грому парасолі  
В уламках світла порозсілись,  
В крохмальних крилах крихти ересі:  
«Час круглий, все було майбутнім,  
Минуле має ще відбутися!» —  
І вже не наздогнати дива.  
В човні без дна пливуть рибалки —  
Із рота вермішеллю далеч  
На той бік в невагоме давить:  
«Через білок подать рукою!»  
Та біль, як безвість, непокоїть —  
І немоці, і неприкаянні.  
Маленьких кривд худючі каїни  
За ворохом очей зникають:  
Ведуть видовища з водоймищ —  
Чавунні двиготять обійми  
(З крил сіють присок поводища:  
Подвійним жалом сутність диха),  
Над вухом вибивають днище:  
Ніч. Краєвид лежить без денця,

З нутра — гуртом і поодинці  
Кіннотники і піхотинці.  
Хитаються і в русі худнуть.  
Їх тістом вгору підпихають,  
Де язики тріпочуть сходів  
До невагомих жител, сходи́н —  
В своє продовження відходять.  
Накривши місяць осокою,  
Рибалки в мозок просякають  
(Так в тишу каня крапле з даху):  
«Через білок подать рукою!  
Пожежа в кожному крені криється,  
Не човен — суть, у вусі — крильця» ...  
На повний зріст з усіх закутин  
Виводять воском плинну скруту:  
«Підшкірний зміст речей відкрито —  
Кістяк трави, що все віщує,  
Тваринний дух, що в снах ночує,  
Тваринний віддих форми булки  
На хідниках століть забутий,  
Що вглиб росте, весь мочка, диха  
З-під ліктя розвилками лихо,  
Залякуючи слабодухих:  
«Хоч в оці прорубай продуховину!  
Хай з ока пуголовки, в плазму  
Хай звук, щоб тільки відсвіт пізній!».  
Спочили. В існуванні павза  
Осінніх травників і спізень.  
Червоне ллють. Усюдисуще  
Бородавками грому в пуцу  
Спускається, де всі трепещуть,  
Чекаючи земних очищень.  
Скрізь тільки шелести: «Невчасно!»

Та часом шугоне угод!  
«Вогненних порхавок ведуть  
Гієратичні з'яви-числа,  
Рятуйтеся!» — і духа паща  
В каменоломнях серця свище —  
Підважує жувальне диво,  
Що спиною, як ротом дивиться  
І кінські лялечки видовжує,  
Усіх речей кінці віддавши.  
Вздовж слуху тельбухи лежать. —  
Крізь Суд Страшний іде межа.  
Волають мертві: «Поможіть,  
Живі в повітрі, як наждак,  
Їм прощено, а ми — нужду!»  
Кістяк виводять із ожин,  
І він, як полум'я, біжить.  
Крізь Суд Страшний іде межа,  
Де ніч. Сторожа в гаражах  
Приймає піших городян,  
Частуючи їх баклажанами  
(Думки їх, як стоніжки тіло,  
Розносять ніжками світила).  
Мов рибні пухирі, лежанки  
В повітрі плавають. Пружинить,  
Куди не стань. За карк жуки  
Тримають віщувань шоку,  
Що на весь обрій — й не вщуха:  
Відкривши в потойбіччя льох,  
Сидить і думає за двох...  
Кістяк струмочком протіка  
Через прихудлі хідники.  
З кривої сутність пророста,  
Зазнавши вимірних утрат

(На три легені ділять твердь).  
В човні без дна пливе рукав  
Й всепоглинальністю ляка,  
От-от буття основу збуриць —  
Як лід, яйцеклітини бурі  
В листках. Порони, баржі  
Сторч в'язками людей, як спаржу  
(Усе зробилось глибше, ширше).  
Кістяк (невговні ягід поршні —  
Дитинства вісь, де вухом чулим),  
З рослинного звільнившись боргу  
(Корчем по ямах з кіньми чаливсь),  
Помчав зорю, — і світом вторгнень  
По горло трав голосники.  
Кістяк двигтить і не зника, —  
Весь в слимаках, що простір сіють.  
З хребців росте рулонне сійво.  
Де було сонце — купка сіна.  
Поземний зміст речей посунувсь  
І з хрустом покришки: «Насильство!» —  
Сліпучого страшна озія  
На всю свідомість лунко зяє.  
Кістяк двигтить і не зникає.  
Біжать йому із вух шляхи,  
Він їх у скриньку запаха —  
Болотяними табунами  
Його в повітрі обминають:  
«Минає все. Усе минає».  
Час круглий.

## ШПАРКА В ПРИРОДІ

Тривожить трави ранній травень:  
«Пуститись берега б щосили!»  
Гойдаються рослинні трюми.  
Як важелі природи стримать,  
Що дух і плоть з плечей зчесали  
В болотний крик: зелений мозок  
Палає з конопляних мисок:  
«З усюд — сюди, пилком умийся,  
Прожогом, вщерть, не полілуйся!» —  
З хрящів крізь розтин полуниці  
В траву, як в діжку, нахилився  
Хрещатий травень, ложка в грудях.  
Мигтіли трави, лиця, рядна,  
В вогненних фартухах обряду  
Жуки виносили з огудин  
Губате немовля-погоду.

## ДІЙСТВО З ДВОМА ПЕРВНЯМИ

(По е м а)

Дівчина — в кожній руці горня.  
В кожнім горняті — вихор  
(Жовтками дихати —  
Віддих завбільшки з хату).  
Дівчина — лихо?  
Дівчина — рятівниця?  
Крізь мури дивиться  
Провісниця сну  
(Сну міхи  
Такого розмаху,  
Що в інший розтин  
Чуття і розум):  
Вогненний міхур  
Пітьму витовкує —  
Сну морька:  
Задовгі зображення мьроку  
В хвилястих ночвах вимочують —  
З мокрого пурпуру  
Сліпучі куріпки випурхують —  
Від блиску млосно і парко.  
Куди не ступи,  
Сонного стопу  
Драглисті купи.  
Із ринви розріджена папороть  
Лунко в полумиски крапає:

«Затисни в жменю зерно,  
Й біжи, не озираєсь —  
З кропу ропуха-зоря  
Живність рухому жере»...  
Так душно, так тісно від крапель.  
В розірваний зір без підпор  
(Хруст оболонку скріплює)  
Хребтами викочують парк.  
У парку лав довгі ряди —  
Суцільний м'якуш  
Із полуниць і динь:  
Хто пробує на лаві  
Посидіти або м'якуш попоїсти,  
Одразу ж сивіє,  
Робиться попелястим,  
Замість тіла —  
Вузька пелюстка —  
Світ комахи:  
Лапки і вусики.  
Зернистий спокій  
Рівняє живих і мертвих  
Озерним миртом: «Мир вам!»  
Весь сон із піни і стулок.  
Дорога, мов око, полискує.  
В повітрі плюскіт:  
З завихрень лелека-погонич  
Крізь свідомість  
Буйволів гонить.  
Обабіч жінці навіжені  
(Зі спини гребні і зябра),  
Зціпивши бивні і зуби,  
Небо похапцем жнуть —  
З-під серпів

Жовті жолоби,  
Кожний жолоб, як ложка,  
Тіло човником ложить  
(Грушею жовч:  
«Ти дійсно жив,  
Вибранець із мужів,  
На місці крил — калюжі?») —  
Скільки зору — вода  
Без жодної вади.  
В воді згустки: ріки-колоди.  
Забувши міру і вимір  
(Живцем так вимріялось,  
Хоч ти умри),  
Слонів по колодах водять:  
«Хліб і сіль  
Ваша оселя».  
Щоб ліпше свідомість розвиднілась,  
Скабами зменшують віддаль  
Ті, що не видно:  
Звідусіль корописті долоні —  
Плину витріпують триптих,  
Щоб сплески стихли.  
Сну піддашся  
Щомиті довшає —  
Птах-ятір,  
Сипучою аркою пазурі,  
Плющить пазуху,  
Горло мне:  
«Все, що мина,  
Явлю незмінним.  
Нехай зажура  
Шафранним жаром!»  
Слух половинить



Оливою коливань.  
І вже від птаха — твань.  
Ступінчасте видиво  
Із туби видавлено  
(Дмухнули лососеві труби):  
Дно сну полетіло в провалля,  
А звідти обвуглене воло,  
Аж нічим дихнути.  
Ніздрява днина  
Наповнює рівнину.  
Дехто між бабок гине,  
Не витримавши перегонів.  
Бганка із м'яса  
Людей вихлюпує  
Окремо і купами  
В охрову купіль.  
Намісник місяця,  
В лопусі обполісканий,  
Їде в колоску  
Завбільшки з коліску.  
Серцем полискує.  
Суцільний виспів,  
Суцільна радість,  
Так навстіж груди.  
З грудної клітки  
Стручкаста гроза —  
Ні містка, ні кладки.  
Червивий вивершень вершник,  
З боків перепілки випурхують,  
Коло завершує.  
Навколо шершні.  
Їздці без вуздечок, наритників,  
Основу сновиддя вирівнюють.

Предмети линуць угору.  
Усе таке прозоре,  
У ґрунт, наче в хвилю, занурюєсь —  
В калачики в'яжуться тиша.  
Аж тут серед затишшя  
Метушня:  
Бовдури-туші,  
Позбавлені тяжіння,  
Крізь сон простелюють пляж:  
Стрибками стримують стеливо,  
Щоб не розтало.  
Навколо імлюю і милом.  
В повітрі купальники линуць,  
Видовжені в линви.  
З підземного млина  
Сиплються лікті й коліна  
З порічками навпереміну.  
Вся плоть ховається на плотах.  
Кожний притих:  
У вселенському протязі  
Нові подоби плодяться,  
Вивертаючи тьму;  
Залито усе піднебінням.  
Дехто сховався в повітрі,  
Дехто з крильми під воду.  
Рожева, з підводу, сокира  
Сороку-їздця розсіка:  
З зеленого соку  
Випорскує сокіл.  
На довгих тичинках  
Гойдаються миски  
Вузької пташиної музики.  
Клітини мозку —

Лапками, воском  
(Щойно звук, як волосок,  
А вже не вивезеш і візком;  
Найменше таке вагоме —  
Стеблину везуть вагоном).  
Дівчина — парубок,  
Береться парою.  
Ніхто не гука,  
А чути вигуки —  
Музики вапняки  
Пам'ять укоськують.  
Овид, оголений кісткою,  
Вхід ясногубою ряскою:  
«Сну держава  
Не знає іржі.  
Душевні закрути  
Для всіх відкрито  
Від крота до ангела». —  
В небуття ями  
Сонних заманює:  
«Зміни не оминуть».  
На весь сон комаха-мінотавр,  
У правій руці вага,  
З пожежі повіки,  
Допомагає:  
«Більше відваги!»  
На весь сон комаха-мінотавр.

## ДНИНА

«Ти в'язень!» — ув'язнено день.  
На царство зійшла блекота,  
Павиний хвіст розпустивши.

Дами зі щелепами саранчі.  
Людці з помями, замість серця.

## ВЕРШНИК З ЛОЖКОЮ У РУЦІ

(П о е м а)

На вході із рибного ромбу  
Творють протоку-ребро.  
Внизу на обрії  
(Від обрію — брусок брови)  
Потвора-м'ясорубка  
Вогненным градом орудує.  
Боввани-сапи,  
Не давши відсапатись,  
З найдальшої віддалі  
Вилущують серце і віддих.  
Січуть розтяпак,  
Так тільки й хляпає.  
Сон нагально  
Рожевими гальмами —  
І вже,  
Де щойно був жом  
Із людей,  
Ідилія:  
Крізь пір'я зелене цибулі  
Ходять стоніжки, кобили,  
Вибухають салатні бильця  
Їсти і бавитись.  
Новоприбулі,  
Пальці змінивши на мацальця,  
Ловлять гав.  
З-під ніг вихорить гавань:

По той бік гукають «агов!»  
А тут ніяк ступити,  
Ноги зм'якли  
Купкою м'яти —  
Вселенський хобот  
Нутрощі всотує  
(Сну митниця  
В хоботі міститься).  
Шершні, громом налиті,  
Неначе грудною жабою,  
Сон по живому мітять  
(Нехай жебоняць лежебокі!)  
Сліпнучи —  
Друзки летять чехонями —  
Із сонної сльоти  
До кожного виміру  
Вичахкують лет ерихонський,  
Нехтуючи прочуханами  
Сідухи Страшного Суду,  
Що сон розхитує,  
Носячи в ситі  
Сутности сутінь.  
Боржомні кузьки,  
Сну невігойний ранок,  
З небесної ринви  
Сонця кізяки  
Розкидують,  
Міряють силу:  
Сну сало  
Попелом стало  
І зір затулило,  
А потім вогнем пролило —  
Із серця і вікон

Вирвало рівнину.  
Крізь крила, хребти, повіки  
Вивергло вудку  
І покотило:  
«Навіки викуто  
Нетлінних скарбів  
Грудну монетарню!» —  
І знову  
Обновою злива.  
Нетлі, сновидь ветерани,  
Світло таранчать.  
Соми соломинами  
Рухають мілину,  
Аж умлівають —  
На весь сон луна.  
Сонця млинок  
Розкручує довгу локшину —  
Крила і лікті  
В калюжі мокнуть  
Кольору моркви.  
Вершник з ложкою у руці  
Протинає весь сон до дна:  
Розбризкав спалахи  
Шпалами м'яса,  
Знявши тхорячий вихор.  
З підземної кагли  
Сон віспою затягло.  
Ледве встигли  
Серця і кухлі  
Місяця повнею.  
Вершник з ложкою у руці  
На хвіст павича перекинувсь,  
Долає останню межу.

## КРАЄВИД, НЕДОПЕРЕВТІЛЕНИЙ У ПТАХА

### (Поєма)

Закручені у форму вази  
Виходять звуку водолази  
(В три поверхи, рідке обличчя  
Лоша в копитний клопіт лучить).  
Амеби — стовпчики окропу —  
Чекають світлових укрупнень:  
Товчільниці там, де угрівок,  
Товчуть світанку рибні гриви;  
Склепінням водяного скрипу  
Систему травникову скріплюють —  
Живих вузлів, наперстків, шлейок, —  
Впереміш, жужмом, як прийшлося:  
Відмірюють на метри шиї —  
Кровосполучення траншеї;  
Весняним стопом угрущають:  
«Безсмертя тут і для хруща е!» —  
Зідхає скиба від розчулень,  
Ущільнена з боржомних щілин.  
(Вогню весільне висить воло,  
Що, луснувши, весь світ завалить —  
Навіки, хвилями навиліт).  
Крізь відляски: «Лишились волі!» —  
Тягучого триває вилив  
(Шпінатні всесвіту уламки.  
Розвісили в повітрі лапу,



Щоб порожнинами в ніде,  
Де плину гаплики гудуть).  
Повітря протікає. Возом  
Рослинні пазухи вивозять.  
Хряц поїдає плазму-пам'ять:  
Вселюдський продукує спомин  
Минутих втілень, форм і вимірів,  
Що до буття, відбувшись, вимерли.  
Стоять стовпи словесних вивітрень,  
В колодязь сну кружальця ронять.  
Ривками вершиться незримо —  
Скачавши вихор із осуги,  
На м'язах силових осягнень  
Жене з води ікрісті рами,  
Відлигою по ложці рюма, —  
І в кульку кісточки убгавши,  
Назавжди вікувать на замші  
У птаха в оці завмирає.

## НАБЛИЖЕННЯ

Без віддиху, віддавши кості  
В стовп соляний — вузлом і навхрест,  
Влітає — кажановий костур,  
Щоб контури кутів пом'якшити.  
Від безхребетних розпочавши  
(Хай водяна стіна відвіялась!),  
Трима в руці первопочаток —  
Амебні, спалахами, віяльця.  
У грудях — віск, весь — на тарелі,  
Весь — яблуко, що половиняць,  
Чека, щоб в чашці повторили  
Слід, існуванням не вторований.  
І вже без тіла, повний виспіву,  
В обличчя з тису тістом хляпнувши,  
Мішечки водяного вислову  
Лишає хлипати у капцях.

ВІЧНИЙ ОТВІР З БАЗАРІВ СТРАШНОГО СУДУ,  
АБО БАЗАР НА СТРАШНОМУ СУДИ

(П о е м а)

Через плече завинувшись в ношу  
(В два вуха сповивальних, в совість-грушу:  
Так дихають, з легень каміння свище),  
Два потопельники тримають в ложці сушу,  
Їм здерли шкіру, відсвітом зайшовши.  
В повітрі шлунки-пащеки літають —  
Жеруть подобі: гільзами з латуні  
Потвори сиплються, де в три русла з затінень  
(То плазмою джюрчить, то лоем тане)  
Сліпучий живчик порожнини ділить  
(Через провалля тельбухом розбухлим)  
Й підземне серце по струмочку з Богом  
Через моря окапин і обвуглень.  
В зір заховавшись, розчерками болю  
Передчуття, що запеклось і збігло,  
Відкривши звуку животворні багна, —  
Як з кратеру, шпичасту браму, пошесть  
Смичком виводить, на рожеве збившись.  
Зворотний біг: валує в лійках осінь —  
Сургучний накип на листки виносить:  
Розкидано двоповерхову віспу —  
Над згарищами вікна вітру виснуть —  
Назад, в рослинне повернуло наступ.  
Всі проміжні, що від грози не згасли,

На паличці буття чвалають в гості,  
На шворці — гору, що калічить гостре  
(Гора з народження рожева,  
Всіх піднебінням розмежовує).  
Два потопельники, не подолавши гуці,  
Без захисту на папороті гуснуть.  
Крізь соляну реторту тягнуть крила...  
Розтявши хрящ-завісу, покропило  
Світ кроквами, і вже нові світила,  
Об'єднані, як полум'ям, дашками  
(Тут Суд Страшний, а там потоп дошкулив —  
Скляними дошками всі проміжки укрило)  
Старих подоб, що, скинувши, тяжкими —  
Й на повну волю — поносив і кинув.  
З долин до неба пащі мелють кінські  
Вир з душогубців, мавп і ошуканців,  
Що відриваються з палючої заслони  
Повз мацаки (скрізь ляпа кров і слина),  
Хрусталиками хрустячи так рясно,  
Що тільки нитку залишають в русі.  
Ніде нема ні прикриття, ні впину,  
Несе вперед, як не волай на поміч.  
Подоба, стать — минулось, тільки спомин.  
Людино-кінь рослинного покрою  
Дихнув — і світ на частки перекраєв:  
Де вдосвіта лягли з Страшного Суду,  
В зелену шкірку холодку присяде,  
Корою відгороджений від світла  
(Скрізь — плоті купи, зайвий мотлох),  
Крик-глечик, як панчошу, з каламуті  
На погляд натягнувши, спідніх мітить  
(Усе кутасте потріпав — і кругле,  
Світ на очах в нову подобу пухне).

Два потопельники тримають в ложці сушу:  
Блищать тіла, потік людей крізь сажу  
Наосліп до землі (о негасимі судна  
Пересудів і поминальних суджень!)  
Із лійкою стоять на небі судді:  
В сумлінні ловлять карасів,  
А їм теля печінку ссе.  
Над ними пащеки розпечені несуться —  
Перепроводжують до небуття і суті;  
Тримаються: хто — боячись, хто — мужньо,  
Хоча від них самі лиш духа мощі.  
Тече жовток на плавники й зіниці:  
Занурився і вплив черед ночі  
Усеохопного, з самих тичинок, ока,  
Що побороло плину вгинний вакуум  
І з прірви вирок вирвами розносить:  
Набік — душа, порічками волосся,  
Набік — тіла, плечима потяглося,  
Свідомість восьминогом. Тільки віддих,  
Весь заграва, на видноколі видно:  
Єдиний і останній, той, що є.  
Два потопельники...

ПЕРЕРВАНІ ВИГИНИ З БАЗАРІВ СТРАШНОГО  
СУДУ

( П о е м а )

Наосліп у двері — з пристані,  
Від тіла, пересудів, пристрастей,  
Сам дух, сам — душа;  
На весь простір:  
«Нині і присно...»  
Біліші від крейди тополи  
Гнотами сумління обпилюють.  
Помідорні спори  
Воскреслим опорою.  
Ідуть по спіралі,  
Із серця свирелі  
На озвірілих.  
Навколо пси  
Нюхом пасуться.  
Сама сутність —  
Кожний в усіх вимірах  
На раз присутній.  
У кіпоть плазом  
Видовживсь пазур,  
Булькає пазухою,  
Склепіння вискиглює —  
Зі слини: цегла,  
Щиглі і щогли.  
Плавцем крізь лупакові надра,

Від бруньки до ангела — надмір,  
Крізь брами, як праски із м'яса,  
Сам дух, що крізь тлінне помислив,  
Змішавши обличчя і мозок...  
Людьми кипить  
Просто з-під копит:  
Рожеві більма,  
Ніяк не обійдеш.  
Лемент, обійми.  
Кожний побоюється:  
Суд чи побоїще?  
В повітрі висять  
Млинці і милиці  
Для непомильних.  
В гудіння, розм'якле від марлі,  
З-під сну, як з-під криги, з померлих,  
По той бік ества — і намарне,  
В палющу із попелу маківку...  
Ходять бороди,  
Вручну недовтілене мелють:  
Щойно велике — і вже мале,  
І зникло — о леле!  
Кожний виверт душі  
Глибшає, ширшає,  
І вже вивертів шість,  
Крилами всі.  
Углиб і вшир  
Рибний пухир,  
Око — від ніг до голови  
(Водяна полова  
На хитких полює).  
Весь в бронхах, від ворога, ближнього  
(У бронзу ж одягнено блазнів),

На мить у завершенні блиснув,  
Дерева надувши, як блюзки...  
З простору  
Там, де прісно,  
Тільки хто писне,  
Потоки квадратного приску  
Сторчма і навприсядки.  
Тим, що вижили,  
Свідомість звужують  
Молочним важілем.  
По кісточки в природі  
Серед агрусу й бруду  
Виверти бродять;  
Грозою рвонуло породу  
В унутрішні перегородки —  
Плазма і самородки,  
Все зрима — суцільний дотик.  
Повітря, як лико, розбухле  
Від видовжень, докорів, діткнень.  
Повз трюми із губок і півнів:  
«Вели, хай обвалами повня,  
Дарую з плеча — повінь!» —  
Й світ — в жаб'ячих ніжках полум'я.  
Довготелесі довбні,  
Замість радити,  
Легеню скачали в калач  
Й почіпки плачуть:  
«Летюча буча  
Суд кособочить».  
Порушивши схлипами місткість,  
Невтільне проймає, мов лоскіт, —  
Зерно, невіддільне від блискавки...  
Круглу добу



Смерчами здобич.  
З летючих цвинтарів  
Валує жар,  
Аж земля дрижить:  
«Верхня вода,  
Нижня вода,  
Як Бог дасть».  
Коней ведуть —  
Самі тулуби  
(Ноги спіяно)  
Тиснуть з запілля  
Боками спаленими,  
Живе проймаючи пилом.  
У колі Спалах,  
Розкривши в перетинках поли,  
Немічних поливає  
Цикадною травою:  
«Нині і присно...»

## ПРИГОДИ ВОСЬМИНОГА З «ТРАДИЦІЙНИХ РОЗВАГ»

### 1. Вступ

В безводний світ — тяжка дорога,  
Всім царством рядять восьминога  
Посланцем риб до всіх людей,  
Нехай за правдою іде.  
Нехай людині ультиматум:  
Не можна з моря жирувати.  
Час запровадити угоду:  
Людині — сушу; риби — воду.  
Хай запанує в світі згода!  
«Повернуть риби шану й гідність,  
Бо так, як досі, вже не годні», —  
Підтвердило морське огуддя.  
З морського дна цеглясті скойки  
В дарунок, щоб ніщо не скоїлось,  
Спекли їстівний капелюх,  
Ховати голову в пиріг,  
Нехай відживлюється добре,  
Йому лежить дорога довга.  
Щоб дух не слабнув, в путь далеку  
Дали Аврелія й Сенеку  
Із рибної водянотеки.

## 2. Прибуття восьминога на сушу

Замість води, земля усюди,  
Доми стоять серед посудин  
Із желатини, наче в слоїках,  
Видовжують кутів застоїни:  
Суцільні закавраші світла.  
Ніде не відпочить, ні сісти,  
Ні пропливти, пішкуй від галасу,  
Аж блюдця б'ються в власнім голосі.  
Страшніш від м'ясожерних пасток  
Трамвайні повороти й стуски.  
З кубів, розрізаних упоперек,  
Не впливуть морського окуня.  
Повітря в електричних суччях,  
На кожному розі піших сочать.  
Скрізь вежі — коркотяги віддалі.  
Скрізь вудлища — на кожний віддих.  
Доріг ніде не видно водних.  
Летять в обличчя кусні водню.

Аж раптом — парк, вода в басейнах,  
На моріжку цвіркун басує.  
На трьох реєстрах дробить дятел  
Зорю — на кісточки від дотику.  
О світе, як тут не радіти!  
Біля води собаки, діти.  
Тут затінок, як губка, мокрий,  
Весь парк, з морських печінок й моркви!

## 3. Виступ восьминога

І восьминіг, зібравши мітинг,  
Послання з чересочка витяг,

Й від моря прочитав петицію,  
Розчуливши тварин і птицю.  
Промовцеві на срібній таці  
Поставили вино й потапці.  
Зібрався натовп, й всі зазначили:  
Виходить, риби мають вдачу,  
До нас подібну. Тож віднині  
І ми — на рибній половині.  
Прощай хижацьке полювання,  
Шануймо море в крані, в ванні,  
Нехай прабатьківщина спільна,  
Вода — за спальню і світильник.  
Мир — плавникам, хрящам, амебам!  
Хай німби з піднебіння в небо!

#### 4. П а в з а

Ідуть роки над мильним морем,  
Чекають риби втіхи й миру.  
Світ не посунувсь ні на ніготь.  
Нема вістей від восьминога.  
Виходять заміж, ідуть на пенсію,  
На восьминога всі в претенсії:  
Десь, видно, сгокусивсь озерцем,  
Застряг і море вирвав з серця.  
Слугує пахолком ропухи, —  
Так побивались черепахи.  
Сам кит, що мав всі зуби кутні,  
Дививсь в магічний прямокутник,  
Чи не видніє між рослин  
Надія всіх, підводний син.  
Бож море досі ще в неласці,  
Гляди, втопити хочуть в ложці,

А так, про око, звісно, хвалять.  
Сумують кільки і кефалі,  
Сумують риби і нащадки,  
З підводних дивлячись площадок.

## 5. Повернення восьминого

Світліють плями, як луска.  
Посол в глибини — сизий скат,  
На ноги весь підводний скит.  
Із кошиком летить тріска:  
Петрушки треба і мускату.  
За нею слимачки плескати,  
Серветок водянистих купу;  
Летять, метуть, готують купіль.  
Вартує в'юн зелену гуцу,  
Бож море йде до моря в гості.  
І місяць--риба — рибний квестор,  
Виповнює лянгуст реєстри,  
Націджує у мушлі квасу,  
Щоб був напій, була закуска.  
Моржі куняють за шинквасом  
Начищених, як ручки, хвиль.  
З води виводять пил і міль,  
Щоб все було, як має бути.  
По морю котять сонний бутель.  
Палає черевом печеним,  
Кити везуть услід печеню  
Із перламутрових печінок,  
Щоб був бенкет і відпочинок.

Вернувся з мандрів восьминіг,  
Переступив морський поріг,

І у гамак з медузи ліг.  
Йому ще від мандрівки жарко,  
Лежить і слухає канарку,  
Як увередилась вода,  
Виносячи сома з біди.  
Щоб привітать блудного сина,  
Прийшов лосось і лососина.  
Всі риби-теці, риби-мами  
Стоять і ахають на брамі.  
Бож між людей скитався син,  
Мазунчик і потіха всіх.  
Він до людей носив послання  
Про миролюбство і братання.

Тут панночка форельощука  
Порадила дискретну штуку:  
На честь прибулого букет  
З молосків дати і бенкет.

З глибин найстарший риб-суддя,  
Що в водоростях возсіда,  
Озався з місця: річ негожа  
Одразу так — бенкет і ложе,  
Хай істину по світі множить,  
У нього ще багато ніжок,  
А він через поріг — і в ліжко.  
Нехай спочатку ніжки стопче,  
Невихований брате-хлопче,  
А вже тоді в достатку ніжиться,  
Розклавши ноги, ніби ножиці.  
Чи ж він переконав людей  
В доцільності морських ідей?  
На це сказав вахлярник-риба:

Ідея не дається вроздріб.  
Коли питання ставить руба,  
Всі явища узявши згрубша  
(Бож треба вглиб речей заглибитись),  
То в кожному — небуття в суглобах.  
Весь океан лежить на ромбах,  
Я ж пропоную іншу спробу.  
На це вже хором риби-дамі:  
Панове, не робімо драми.  
Для риби річ похвальна — стриманість,  
Кладіть на стіл виделки-струмені,  
Хай вносять холодець із променів,  
Сьогодні свято, киньмо спомини.

#### 6. Морський бенкет

Сідають тюльки і сирени,  
Сир плаває поміж столами,  
І рибне тістечко з ребра  
Посипалось — лососій град.  
Морськими огірками й булками  
Вирує на столі і булькає.  
Морський кавун, як центр усесвіту,  
Крізь смуги полум'ям посвистує.  
Буханки водяного хліба  
Міхами довжаться і схлипують.  
Із туби риба-гриб, як зморшки,  
Одноклітинні валить марші.  
Луски і звуків завірюха.  
Під дзюркоти морського лика  
Найстарший риб схилився на лікоть.  
Хряц на ослінчику-вулкані  
Промовою зірок валкує.

Акули з крабами спілкуються.  
Двигтять тіла, світліють торси,  
Віват за восьминога й тости.  
Із амбри і тростини торти  
В амебних подають ретортах.  
І прямокутний спиноїг  
За віжки з таць везе пиріг.  
Медузяні риплять тарелі,  
Всі риби в дудки і свирелі,  
На боці качконоса риба  
Вартує плавники і ребра.  
Щоб не затьмарити бенкету  
Кровопролитям чи бешкетом,  
Бо в центрі гордість — восьминіг  
Узявсь за світлове меню.  
Й тут просурмили сурмачі  
Завершення усіх речей.



## З М І С Т

Базар на межі сну . . . . .	5
Базаре, ти? . . . . .	9
Базар — поруч і осторонь . . . . .	12
Крива з базарів Страшного Суду . . . . .	16
Шпарка в природі . . . . .	21
Дійство з двома первнями . . . . .	22
Днина . . . . .	28
Вершник з ложкою у руці . . . . .	29
Краєвид, недоперевтілений у птаха . . . . .	32
Наближення . . . . .	34
Бічний отвір з базарів Страшного Суду . . . . .	35
Перервані вигини з базарів Страшного Суду . . . . .	38
Пригоди восьминога з «Традиційних розваг» . . . . .	42